

**REPORTÁŽ psaná u silnice,
aneb Starovičky, meruňky, překupníci.....**

Ing. Kadrnka František

Opakuje se to pravidelně již od začátku šedesátých let minulého století. V období dozrávání meruněk se před domy ve Starovičkách objevují prodejní stánky, můžeme-li tak nazvat při okraji silnice vystavené přepravy nebo postavené židle, či různé stolečky s podnosy, kterým vévodí zralé meruňky a v poslední době i jiné domácí výpěstky. Tento způsob prodeje se postupně rozšířil i do jiných vesnic, ležících především při hlavních silničních tazích.

Z pohledu místních obyvatel nešlo o nějaký promyšlený obchodní tah. Bylo to původně nouzové řešení, jak zajistit odbyt v duchu známého pořekadla, tonoucí se i stébla chytá. Teprve později se dalo o něm říci, že z nouze vznikla ctnost. I když o ctnosti můžeme hovořit pouze v patřičných uvozovkách. Ten, kdo pěstuje i jen několik stromů meruněk, ví, o čem hovořím. **Docilit solidní výnos u meruněk je problém a ještě větší problém vznikne, když se to povede. Nastává Nerudovská otázka: Co s nimi?** Jak jinak, alespoň ve Starovičkách platí, lze je odprodat před vlastním domem, nebo na jiném vhodném místě. Patřím také mezi majitele pozemku v této obci s několika desítkami stromů meruněk. Kdybych měl hodnotit jeho ekonomický přínos, musel bych se ho co nejdříve zbavit. Na otázku známých, proč ho tedy mám, odpovídám dvěma slovy. Z pietních důvodů (pozemek patří mé rodině již nějaké století). Letošní úrodu, alespoň z mého pohledu, považuji za podprůměrnou. Na některých stromech bylo pouze několik plodů. Plody na nich, ale i ostatních stromech, byly velmi kvalitní. Rozhodl jsem se oproti minulým létům, s ohledem na relativně malé množství sklizených meruněk, odprodat je také u silnice přímo ve Starovičkách. **Z nízkého výnosu jsem si těžkou hlavu nedělal. Stále si ze školních lavic pamatuji, že dle Čvančary (autor knihy Zemědělská výroba v kostce) je průměrný roční výnos z jednoho stromu meruňky po dobu dvaceti let její životnosti přibližně 13 kg. Takže nebyl důvod k lamentaci.**

První protrhávku provádíme s ženou dne 7.července (středa) v dopoledních hodinách. Natrháme několik beden překrásně vybarvených plodů, velikosti menšího pomeranče. Jedná se o

rané odrůdy. Ještě den před tím se ale stavujeme v Modřicích v Hypernově a zjišťujeme cenu meruněk. Jeden kg zde prodávají za 58,- Kč a broskve za 49,- Kč. Meruňky zde ale mají malé a nevábneho vzhledu. Radíme se, na kterých místech budeme prodávat a postupně je navštívíme. Nakonec zakotvíme na křižovatce před radnicí ve směru k Luži. Znovu sondujeme cenu, za kterou budeme prodávat. Prodejců je málo a hovoří o ceně v rozmezí od 20,- do 25,- Kč za kilo. Stanovujeme si cenu 25,- Kč u rozvažovaných a 20,- Kč při odkupu všeho.

Prodávát začínáme kolem 14:00 hodiny. Nachystali jsme s sebou dostatek igelitových sáčků, malé vážky i velkou váhu. Za malou chvíli prodáváme přibližně 8 kg rozvažovaných a cítíme, že obchod půjde dobře. Asi po půl hodině k nám přijíždí z protější ulice dvě starší osobní auta. První je kombík, kterému chybí přední SPZ a podle

sklopené zádi je již naložen. Druhé auto je sedan s jihlavskou SPZ. Z aut vystupuje žena a dva muži. Je zřejmé, že posádky patří k sobě. Suverénní mluvčí skupiny je vysoká blondýna, která je nám nějak povědomá. Koupíme od Vás všechno, ale záleží na ceně, říká. Odpovídáme, že prodáme za dvacet korun za kilo. Načež slyšíme, že jedou od paní, která jim to prodala všechno po 18 Kč, a my to máme drahé. Nemáme zájem ani potřebu s nimi licitovat a trváme na námi stanovené ceně, což dáváme zřetelně najevo. Kupují všechno po 20 korunách za kilo. Dozvídáme se, že jsou z míst nad Brnem a že mají zájem o další nákupy od nás. Jeden z mužů se ptá na kontaktní telefonní číslo. Manželka mu nadiktuje číslo svého mobilu, ale její požadavek na jeho číslo zamluví. Proto žádá nějakou navštívenku, nebo alespoň aby sdělil své jméno. Představuje se jako Novák. Ale to už mně dochází, že ta stejná dáma při představení v loňském roce pocházela z jižních Čech.

Manželka jim ještě před odjezdem sděluje, že nemá cenu, s ohledem na studené počasí volat v nejbližších dnech. Skutečně je chladné počasí, přesto tzv. pan Novák volá každý den. Poslední telefonát ukončila manželka tím, že v žádném případě nemínilme akceptovat jimi navrženou cenu. Sděloval, že již vykupují za 16,- Kč/kg. Od toho okamžiku se již neozval.

Další protrhávku provádíme pomalu až za týden a to ve středu 13.7. V závislosti na počasí uzrávají meruňky velmi pomalu. Opět sklízíme několik beden a vystavujeme je kolem 16:00 hod. na obvyklém místě. Po několika minutách zastavuje ze směru od Břeclavi plně obsazený osobní automobil s pardubickou SPZ. Jedou z dovolené od moře a chtějí dvě kila na jídlo. Meruňky se jim velmi líbí a především chutnají, proto požadavek zvyšují na pět kilo. Manželka řidiče volá mobilem, pravděpodobně do Pardubic a chce ještě pět kilo navíc a po dalším telefonátu zaokrouhluje požadavek na 20 kg. V autě není již absolutně volný kousíček místa a paní hledá prostor kam je uložit. V tom přijíždí ve směru od Hustopečí dodávka s břeclavskou SPZ a míří přímo k nám. Mladý řidič převáží náklad brambor do jednoho obchodu v okresním městě a chtěl by ještě doložit meruňky. Koupil by všechno, i to, co nemůže pardubická osádka dostat do vozidla. Mlčíme, situace nám nahrává. Posádky se baví na téma, kdo toho kolik uveze. Nakonec do Pardubic putuje 15 kg a všechno ostatní bez výhrad po 20,- Kč/kg kupuje řidič dodávky. Před odjezdem nám diktuje své jméno a číslo telefonu.

Následující den máme natrhat alespoň jednu bednu pro známého. Máme s tím potíže, jak jsou meruňky zelené. Další sklizeň očekáváme až uprostřed příštího týdne. V sobotu ale přišel nečekaně první tropický den a my dostáváme od rodinných příslušníků v podvečer zprávu. Zítra musíte trhat, jinak je to na zemi. Práce v neděli nám nevádí, nakonec to není poprvé, ale máme obavy, kdo je v neděli od nás koupí. Meruňky rapidně zrají, proto trháme větší množství, které vystavujeme kolem 15:00 hod.. Je ukrutné vedro a na ulici ani živáčka. Provoz na silnici je minimální. Přesto zastavuje několik aut a přejí si vždy odvážit menší množství na jídlo. Jsme v pohodě a máme čas vnímat to, na co domácí asi nemají čas. Čím větší a dražší

automobil, tím drzejší vystupování řidiče a smlouvání o ceně. Jakoby oni byli těmi, kdo ji stanoví. Náš názor opětovně potvrzuje zdatně kosmeticky pěstěná dáma kolem padesáti let vystupující ze stříbrné Octavie s pražskou SPZ. Nejenže se jí cena vystavených meruněk zdá vysoká (20,- Kč), ale sama si začíná vybírat ty nejlepší. Když jsem viděl, jak meruňky přehazuje, vzpomněl jsem si na ukazovátka našeho pana ředitele z obecné školy. Kdybych ho tak mohl použít! Ovládám se a dámě decentně sděluji, že s tak kvalitním ovocem nelze zacházet, jak to činí ona a že to není fér vůči ostatním kupujícím, co přijdou po ní. A mimo to, včera jsem byl v Praze a vím, kolik stojí meruňky tam. Pokud není spokojena, tak prosím, může nakoupit u konkurence. Těchto několik slov v tomto případě zapůsobilo jako kouzelný proutek. Nakonec jsme se srdečně rozloučili.

Ale to již stojí vedle nás hodně opotřebená bílá Škoda 105 s dvěma dospělými osobami na předních sedadlech a třemi dětmi na zadních. Po pozdravení prosí o prodej dvou kilo meruněk. Spolujezdyně platí padesátikorunou a odmítá vzít nazpět. Dozvídáme se od ní, že jsou od Plzně, ale manžel pochází z Rajhradu, tak sem přijeli na dovolenou. Sděluje nám, že v Plzni se meruňky prodávají za více jak 60,- Kč/kg. Naše cena se jí zdá proto směšně nízká. Loučíme se a dětem dáváme asi jedno kilo navíc.

Po pěti minutách zastavuje na protější straně silnice větší dodávka s pražskou SPZ a její řidič na mne volá, zda prodáváme meruňky. Dávám mu najevo, že ano. Odcházím s ním do stínu, kde máme na vozíku meruňky naloženy, aby si je prohlédl. Klade řadu otázek. Zdají se mi hodně naivní, ale něco mně napovídá, že za naivností může být ukryta rafinovanost. Proto mu kladu také několik, jakoby nepřímých otázek. Dochází mi, že mám před sebou překupníka - novice. Ještě když spolu diskutujeme, přibíhá manželka, že má kupce, který koupí všechno. Jede do Lednice a na zpáteční cestě meruňky naloží. Novic neváhá a ihned se rozhoduje. Beru všechno. V nákladním prostoru má asi 100 prázdných přepravek. Jsem první, kdo mu prodává. Stačím si ještě všimnout, že na místě spolujezdce sedí nějaká starší osoba, která se vůbec do obchodu nezapojovala. Dívám se na hodinky. Od vyložení meruněk

do posledního prodeje uplynula jedna hodina. Ještě se ženy pro jistotu ptám, zda toho kupce skutečně měla, nebo to byl takový geniální nápad. Opravdu kupce měla, což mně trochu zklamalo.

Poslední sklizeň provádíme v úterý 20.7. To, co zůstává ve vrcholcích stromů, nestojí za riziko úrazu, a proto je ponecháváme svému osudu. Na místo prodeje dorážíme přesně v poledne. Více, jak prodej, nás v těchto chvílích zajímá stín. Jak pro nás tak i pro meruňky. Teploty šplhají ve stínu přes 30 stupňů. Na protější straně se objevuje švagr s přepravkou okurek nakladaček, kterou pokládá k našim meruňkám. Sotva stačí narovnat záda, zastavuje kousek od nás mohutný tahač. Vystupuje z něj štíhlý řidič v kratásech, kolem padesáti let a již na první pohled působí dojmem klidase. Zdály nás zdraví, jako své staré známé, a žoviálním tónem se dává s námi do řeči. Dozvídáme se, že je z Blanenska a „stará“ mu dala za úkol koupit bednu okurek a bednu meruněk. Ukazujeme mu zboží a sdělujeme cenu. Ale jo. Já to беру. A ihned platí. Pak si přepočítává peníze a ještě slyšíme, že mu „stará“ těch peněz moc navíc nedala, takže si nemá co zašít. Stále má úsměv od ucha k uchu. Koupené zboží mu rádi pomáháme naložit. Zdá se, že i dnes budeme mít s odbytem štěstí. Nebyla to pravda.

Čas utíkal a po dlouhou dobu se neobjevoval žádný kupec. Zato se dozvídáme zaručené zprávy, že včera si otevřel ve V. Pavlovicích výkupnu pan S. a meruňky vykupuje po 10,- Kč. Stejná situace je ve výkupně v Hustopečích. Ze všech stran slyšíme jaký je to šlendrián, jak překupníci tlačí ceny dolů a naši lidé jsou pitomí, že se nedokážou domluvit a držet cenu. Majitelka nedalekého obchodu přijíždí z brněnského MAKRA. Sděluje nám, že se v něm prodávají meruňky za 42,- Kč bez DPH. Také se dozvídáme od kolemjdoucích, že meruňky jsou vystaveny pomalu před každým domem, ale že na Horním konci se pořád prodává za cenu kolem 16,- až 18,- Kč za kilo, kdežto u hřbitova již tradičně za cenu nižší. Zaslouchneme několik vulgárních nadávek na prodávající z tohoto teritoria. Po 14:00 hod. se k nám se svými meruňkami připojuje paní M. a o kousek dál před svým domem paní H. I z našeho stanoviště je již vidět jeden stánek za druhým. Je zřejmé, že prodej začíná v těchto dnech

kulminovat. Prodáváme několik málo kilogramů rozvažovaných meruněk. Od Hustopečí přijíždí pikap, jehož řidič má zájem o odkup jedné plné přepravy. Je ochoten zaplatit 16,- Kč za kilo. Žena tuto nabídku striktně odmítá a stále požaduje 18,- Kč za kilo. Nakonec mu meruňky prodává za cenu 16,- Kč/kg paní M. a další prodej vzdává. Postupně se zastavuje několik překupníků, kteří přijíždí z obou směrů. Ohledně ceny vždy argumentují tím, že ve V. Pavlovicích, nebo naopak v Hustopečích se dají koupit i za 12,- nebo 13,- korun. Nebo že jedou od hřbitova (nebo Horního konce), kde jsou ceny podstatně nižší. Je evidentní, že nervozita mezi prodávajícími začíná stoupat. Rezignovaně se zbavují svých meruněk pod cenou se slovy, snad to nevyhodím. Dostává se k nám nová, zaručená zpráva že paní X měla kupce, ale přiběhl Y, který ji ho přetáhl, protože nabídl cenu o dvě koruny nižší. Začínáme zvažovat, zda má vůbec smysl s prodejem pokračovat a chystáme se na odjezd.

Na protější straně silnice ve směru od Hustopečí ale zastavují současně dvě osobní auta. První je postarší Renault 19 a druhé, nová Škoda Octavie. Obě jsou ve stříbrné metalíze s SPZ Jihomoravského kraje. Několika členné posádce prvního vozidla nevěnují pozornost, protože z druhého auta, ve kterém seděl sám, ihned po zastavení k nám kráčí „seladon“ tmavé pleti. V natažené ruce má drobné mince a žádá kilo meruněk. Žena mu sděluje jejich cenu, 18,- Kč/kg. Stále vyžaduje prodej za 15,- Kč, které si přichystal. Dokonce ukazuje prstem, které si přeje. Začíná se chovat neomaleně. Přesto, že mám potíže s čichem, cítím v jeho blízkosti zvláštní, nepřijemný oér. Trváme ale razantně na svém. Slyšíme, že si je může koupit kdekoliv a za cenu o hodně nižší a uraženě odjíždí. Ihned po jeho odjezdu k nám přistupují dva mladíci z prvního auta (řidič zůstal v autě), opět tmavé pleti a s výrazem důvěrnosti mně nabízí úplně novou digitální kameru i s taškou. Velmi levně. Za pět tisíc. Kategoricky odmítám a nemíním se s nimi bavit. To již opět přijíždí „seladon“ a aniž by vystoupil z auta, s ironickým úsměvem ukazuje na pytlík s meruňkami se slovy za 15, za 15. Rychle k němu nastupují prodejci kamery a ještě rychleji společně ujíždí směrem na

Hustopeče. Vůbec nám nedali šanci jim sdělit, že kdybychom měli auto z půjčovny, nebo kradené, také bychom neměli na kilo meruněk. Ještě slyším, jak žena říká, škoda, že jsme si nepoznamenali SPZ. Později se shodujeme na tom, že by to nemělo význam. Když ještě od některých sousedů dostáváme informaci, že je obcházel cikáni a nabízeli jim kameru, která musela být jistě kradená, definitivně pro ten den s prodejem končíme. Meruňky ukládáme do sklepa, rozhodnutí pokračovat příští den.

S prodejem začínáme ve středu na samém místě v 11:00 hodin. Z jedné strany získáváme informaci, že jdeme pozdě, neboť paní M. již všechno prodala a zrovna tak i několik beden náš prodejní soused pan H. Na druhé straně, že jsme o nic nepřišli, protože prodej naprosto vázne. Přesto postupně rozvažujeme dvě přepravky po 18,- Kč/kg až nám zůstává jedna plná a v další je zbytek asi 8 kg. Nemáme se kde ukryt před sluncem, které nemilosrdně pálí, proto žena navrhuje přesun pod stromy ke hřbitovu. Souhlasím.

Usedáme pod stromy ve směru na Hustopeče. Na protější straně sedí tři hoši ve věku odhadem od 11 do 13 let. Před kárkou mají vystaveny tři přepravky krásných, velikých meruněk. Z jejich výrazů je patrné, že úkol něco prodat je pro ně krajně otravné. Vyloženě se nudí. Na náš dotaz, jak jsou zde dlouho, odpověděli, že asi dvacet minut. Po krátké chvíli je prodej přestal bavit úplně. Začnou dělat hlouposti, meruňky a projíždějící auta je vůbec nezajímají. Netrvá dlouho a znechuceně hází přepravky do vozíku. Jeden z nich přichází k nám s návrhem, že nám je odprodá po 13,- Kč/kg, a my si je můžeme odprodat, za kolik budeme chtít. Podle něj jistě dráž. Za návrh mu děkujeme a zároveň mu vyslovujeme uznání za racionální myšlení. Shodujeme se s ženou na názoru, že hoch se v životě neztratí. Po pár vteřinách hoši mizí za hřbitovní zdí. Po půl hodině prodáváme plnou přepravku podnikateli z Brna, který si nás všiml při výjezdu z protější fabriky. Jsme spokojeni. Nad zbytkem si hlavu nelámeme.

Domlouváme se, že vyčkáme ještě půl hodiny a buď jej prodáme, a když ne, tak jej podarujeme někomu do škopku. Navštěvuje nás

paní H. a bavíme se na téma prodeje. Opravdu nám potvrzuje, že u hřbitova se prodává dost lacino. Sama ještě chodí do práce, proto rychle ráno spěchá meruňky natrhat, pak je musí uskladnit a teprve po návratu z práce má možnost je prodávat. Nemá čas oproti důchodcům vyseřávat u silnice. Pokud jeden den s prodejem neuspěje, musí jít příští den s cenou dolů, aby je vůbec prodala. V tomto případě se nám to zdálo pochopitelné. Domlouvám se se ženou, že zbytek prodáme (asi 8 kg) po 16,- Kč/kg.

Několik metrů od nás zastavují dvě starší auta. Z Favoritu vystupuje pán kolem 50 let a míří přímo k nám. V ruce má připraveny tři desetikoruny a kategoricky žádá dvě kila meruněk. Odpovídáme mu, že na dvě kila je to málo. Kilo prodáváme za 16,- Kč. Stále ale mele svou. Nemáme potřebu se s ním dohadovat. Zdá se nám jako by měl o kolečko míň. Rychle nás opouští a míří ke stánku paní Š., ale je zřejmé, že nic nekoupil. Jdu tedy za ní a ptám se, co dotyčný nakupoval. Nic. Ale zamlouval si na sobotu 8 kg brambor a 3 kg cibule. Zároveň mně sděluje, že se jí zdál padlý na hlavu. Odpovídám, že nám také.

Blízko hřbitova má také stánek paní P. Jdu si s ní popovídat a samozřejmě zjistit, jak jí jde prodej a za kolik prodává. Otázky nemusím ani pokládat. Vidím ustaraný, smutný obličej. Hned první větou mně oznamuje, mám to tady už druhý den a žádné auto nezastaví, a když ano, tak se na meruňky podívají, zeptají na cenu a odjedou. Prodala bych to po 13,- korunách, abych se toho zbavila. Snažím se ji vysvětlit, že je to nesmysl, že musí sebevědomě vystupovat jako rovnocenný partner kupujícího, trochu taktizovat a nenechat se ohlupovat. Pak si překupníci s námi dělají, co chtějí. Brzy jsem pochopil, že tato rozmluva k ničemu nevede. Odešel jsem s pocitem: „komu není rady, tomu není pomoci“.

Ale to už stál před naším stanovištěm bílý pikap s olomouckou SPZ. Štíhlý muž v kraťasech, ve věku kolem 45 let měl zájem o větší množství. Nakonec to bylo zřejmě z naložených a ještě prázdných přepravek. Začínal nakupovat a našich 8 kg nemělo pro něj význam.

Zajímala jej hlavně cena a námi navržených 16,- Kč/kg se mu zdálo hodně. Samozřejmě. Byl ochoten akceptovat cenu 15,- Kč/kg. Bylo nám jasné, že si oťukává situaci, pokud už nezačal v Hustopečích. Povídání s ním mělo hlavu – patu. Otevřeně jsme si odkryli karty. On jako kupující a my jako prodávající. Sympaták. Po vzájemné plichtě se přesunul k paní P. a po pár vteřinách začal nakládat. S plnými bednami běhal jako o závod. Pomalu jsem se k němu přesunul až na vzdálenost několika kroků. Z pána pot jen tekl. Ještě si po poslední bedně vyprosil trochu pitné vody. Celý náklad koupil po 13,- Kč/kg. Bylo po něm vidět, jak je spokojený. Ještě mně stačil pošeptat. Říkal jsem Vám, že jsem obchodník a že za blbost se platí. Chtěl jsem mu odpovědět, jak kdy a na které straně. Ale v tomto případě to nemělo význam, musel bych mu dát za pravdu. Pokud tento obchodník prodával meruňky v oblasti Beskyd, jak mě sdělil, mohl je v tom čase prodávat za 35,- až 40,- Kč/kg. Možná i více. Jako ocenění jeho podnikatelského ducha jsem mu i já odprodal svých 8 kg po 13,- Kč/kg.

Nastal čas krátkého hodnocení. Meruňky jsme prodali ještě v době, než sklizeň kulminovala a než šly ceny rapidně dolů, dokonce pod 10 Kč/kg. V tomto směru jsme mohli být spokojeni. Měl jsem možnost ještě hovořit z řadou známých, kteří rovněž meruňky prodávali a o kterých vím, že mají v hlavě jasno. Shodli jsme se v jednom. Víme, co by se s tím mělo udělat, ale nevíme jakým způsobem toho docílit. Někteří občané ze Staroviček se nechávali zmanipulovat – oblnout od překupníků až krajně primitivními způsoby. Mrzí mě to, protože většinu prodejců osobně znám. Jsou to rozumní lidé s bohatými životními zkušenostmi, kteří nemají sebemenší důvod stát se prosebníky, čekající na smilování od mnohdy pochybných individuí. Snad příště.....

zaznamenáno v létě 2005

*kapitola z osobního
archivu
rodáka ze Staroviček
Ing. Kadrnky Františka*

